

643**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 2 kwietnia 2004 r.

w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz dopuszczalnych metod uboju i uśmiercania zwierząt²⁾

Na podstawie art. 34 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) kwalifikacje osób uprawnionych do zawodowego uboju;
- 2) dopuszczalne metody uboju i uśmiercania zwierząt.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) unieruchamianiu — rozumie się przez to metody ograniczające ruchy zwierzęcia w celu dokonania efektywnego jego ogłuszenia lub uśmiercania;
- 2) uśmierceniu — rozumie się przez to ubój oraz każdą inną czynność powodującą śmierć zwierzęcia.

§ 3. 1. Unieruchamianie, ogłuszanie, uśmiercanie lub wykrwawianie zwierząt przeprowadzają osoby posiadające:

- 1) ukończone 18 lat;
- 2) wykształcenie co najmniej zasadnicze zawodowe;
- 3) trzymiesięczną praktykę na stanowisku ubojowym odbytą pod stałym nadzorem osoby posiadającej kwalifikacje do zawodowego uboju, wyznaczonej przez właściciela zakładu, w którym dokonuje się uboju zwierząt.

2. Zaświadczenie potwierdzające kwalifikacje, o których mowa w ust. 1 pkt 3, jest przechowywane w zakładzie.

§ 4. Zwierzęta w czasie unieruchamiania, ogłuszania, uboju lub uśmiercania chroni się przed stresem, bólem lub cierpieniem.

§ 5. 1. Zwierzęta jednokopytne, przeżuwacze, świnie, króliki i drób, dostarczone bezpośrednio do ubojni w celu uboju, unieruchamia się, ogłusza lub uśmierca oraz wykrwawia.

2. Ze zwierzętami, które nie są uśmiercane bezpośrednio po dostarczeniu do ubojni, postępuje się w sposób, który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 6. 1. Zwierzęta, o których mowa w § 5 ust. 1, unieruchamia się w sposób zapobiegający zadawaniu im bólu, cierpień lub urazów.

2. Kończyn zwierząt nie krępuje się, a zwierząt przed ogłuszeniem lub uśmierceniem nie podwiesza się.

3. Drób lub króliki można podwieszać przed ogłuszeniem, przy czym podczas ich ogłuszania ciało zwierzęcia powinno być rozluźnione w celu zapewnienia całkowitego i natychmiastowego pozbawienia wrażliwości na ból.

4. Nie jest podwieszeniem, o którym mowa w ust. 2, trzymanie zwierząt w urządzeniach unieruchamiających.

5. Zwierzęta, które ogłusza się z zastosowaniem mechanicznych lub elektrycznych urządzeń przykładowych do głowy, unieruchamia się w taki sposób, aby efekt ogłuszenia został osiągnięty w jak najkrótszym czasie.

6. Do ogłuszania koni lub bydła mogą być stosowane urządzenia ograniczające ruchy głowy.

7. Niedopuszczalne jest stosowanie urządzeń do elektronarkozy do unieruchamiania i przepędzania zwierząt.

§ 7. 1. Zwierzęta, o których mowa w § 5 ust. 1, przed ubojem ogłusza się przez zastosowanie:

- 1) pistoletu bolcowego;
- 2) urządzenia udarowego;
- 3) pałki — w przypadku małych partii królików;
- 4) elektronarkozy;
- 5) dwutlenku węgla.

2. Szczegółowe sposoby stosowania urządzeń i metod, o których mowa w ust. 1, są określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

3. Zwierzęta ogłusza się wyłącznie w przypadku, gdy można przystąpić do wykrwawiania przed upływem czasu określonego w § 9.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

²⁾ Przepisy niniejszego rozporządzenia wdrażają do prawa polskiego postanowienia dyrektywy 93/119/EWG z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania (Dz. Urz. WE L 340, z 31.12.93 r.). Dane dotyczące ogłoszenia aktu prawa Unii Europejskiej, zamieszczonego w niniejszym rozporządzeniu, z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, dotyczą ogłoszenia tego aktu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej — wydanie specjalne.

§ 8. 1. Zwierzęta, o których mowa w § 5 ust. 1, uśmierca się przez:

- 1) użycie broni palnej;
- 2) porażenie prądem;
- 3) zastosowanie dwutlenku węgla;
- 4) zastosowanie komory próżniowej;
- 5) obcięcie głowy;
- 6) złamanie karku.

2. W komorze próżniowej uśmierca się wyłącznie bażanty i przepiórki pochodzące z hodowli fermowych.

3. Szczegółowe sposoby stosowania urządzeń i metod uśmiercania zwierząt, o których mowa w ust. 1, są określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 9. 1. Wykrwawianie zwierząt:

- 1) rozpoczyna się po ich ogłuszeniu, przy czym nie później niż:
 - a) 60 sekund — w przypadku bydła i jednokopytnych,
 - b) 15 sekund — w przypadku owiec i kóz,
 - c) 10 sekund — w przypadku świń wykrwawianych w pozycji leżącej,
 - d) 20 sekund — w przypadku świń wykrwawianych w pozycji wiszącej,
 - e) 15 sekund — w przypadku pozostałych zwierząt ciepłokrwistych;
- 2) kończy się przed odzyskaniem przez zwierzę świadomości;
- 3) powinno być obfite i całkowite oraz wykonane w możliwie najkrótszym czasie przez nacięcie co najmniej jednej tętnicy szyjnej lub naczyń z niej wychodzących.

2. Przed zakończeniem wykrwawiania zwierząt:

- 1) nie przeprowadza się żadnych czynności związanych z obróbką poubojową;
- 2) nie stosuje się pobudzenia elektrycznego.

3. W przypadku gdy jedna osoba wykonuje czynności ogłuszania, podwieszania i wykrwawiania, wszystkie te czynności wykonuje się kolejno na jednym zwierzęciu, a następnie przystępuje się do ich wykonywania na następnym zwierzęciu.

4. W przypadku wystąpienia awarii urządzenia używanego do wykrwawiania drobiu, ogłuszoną partię drobiu niezwłocznie poddaje się wykrwawianiu przy użyciu noża.

§ 10. 1. Zwierzęta, o których mowa w § 5 ust. 1, poddawane ubojowi poza ubojnią, unieruchamia się, ogłusza i wykrwawia w sposób określony w § 6, 7 i 9.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do drobiu, królików, świń, owiec i kóz poddawanych ubojowi na po-

trzeby własne gospodarstwa, przy czym świnię, owcę i kozy ogłusza się przed wykrwawieniem.

3. Uboju świń, owiec i kóz w gospodarstwach dokonują wyłącznie osoby posiadające kwalifikacje, o których mowa w § 3.

§ 11. Do zwierząt, o których mowa w § 5 ust. 1, poddawanych ubojowi lub uśmierceniu związanemu ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt stosuje się przepisy § 7 i 8.

§ 12. 1. Zwierzęta futerkowe z gatunków lis pospolity, lis polarny, norka, tchórz, jenot, nutria, szynszyla i królik uśmierca się przez zastosowanie:

- 1) urządzeń działających mechanicznie powodujących penetrację mózgu;
- 2) środka znieczulającego w dawce śmiertelnej;
- 3) porażenia prądem powodującego zatrzymanie akcji serca;
- 4) chloroformu;
- 5) dwutlenku węgla;
- 6) tlenu węgla.

2. Szczegółowe sposoby stosowania urządzeń i metod, o których mowa w ust. 1, są określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 13. 1. Jednodniowe pisklęta ptaków z gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk, bażant, przepiórka, perlica, kaczka piżmowa, struś uśmierca się w wylęgarniach przez zastosowanie:

- 1) urządzeń mechanicznych powodujących natychmiastową śmierć;
- 2) dwutlenku węgla.

2. Zarodki gatunków ptaków, wymienionych w ust. 1, uśmierca się w sposób określony w ust. 1 pkt 1.

3. Urządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1:

- 1) jest wyposażone w szybko obracające się ostrza lub wypustki z polistyrenu;
- 2) ma wydajność wystarczającą do natychmiastowego uśmiercenia wszystkich umieszczonych w nim ptaków.

4. Ptaki uśmiercane przez zastosowanie dwutlenku węgla umieszcza się, do czasu stwierdzenia ich śmierci w atmosferze o najwyższym osiągalnym stężeniu gazu dostarczonego przez 100 % źródło dwutlenku węgla.

§ 14. 1. Zwierzęta używane w procedurach do świadczalnych uśmierca się przez:

- 1) iniekcję śmiertelnej dawki środka stosowanego do narkozy lub eutanazji;
- 2) zastosowanie środków używanych do narkoz wziewnej;
- 3) użycie broni palnej lub pistoletu bolcowego - w przypadku dużych ssaków i gadów;

- 4) uderzenie w głowę powodujące utratę świadomości w połączeniu ze skrwawieniem lub zniszczeniem mózgu — w przypadku ryb, płazów, małych gadów, ptaków, królików, świnek morskich, szczurów, chomików i myszy;
- 5) macerację w urządzeniu, o którym mowa w § 13 ust. 1 pkt 1 — w przypadku ptaków mających nie więcej niż 72 godziny życia;
- 6) obcięcie głowy — w przypadku ryb, płazów, gadów, ptaków, gryzoni i królików o masie ciała nieprzekraczającej 300 g, przy czym zwierzęta zimnokrwiste ogłusza się uprzednio;
- 7) dyslokację kręgów szyjnych — w przypadku płazów, gadów, ptaków i ssaków o masie ciała nieprzekraczającej 150 g;
- 8) porażenie prądem — w przypadku ryb, płazów, ptaków, świń, owiec, kóz, cieląt i królików;
- 9) zastosowanie środków chemicznych wchłaniających się przez skórę i skrzelą — w przypadku zwierząt wodnych.

2. Zwierzęta domowe uśmierca się w sposób określony w ust. 1 pkt 1.

§ 15. Przepisów § 10—14 nie stosuje się do zwierząt, które niezwłocznie uśmierca się w przypadku zagrożenia zdrowia publicznego.

§ 16. 1. Ranne lub chore zwierzęta poddaje się ubojowi lub uśmierca w miejscu, w którym się znajdują.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do zwierząt przewożonych do uboju sanitarnego.

3. Transport zwierząt, o których mowa w ust. 2, odbywa się w warunkach nienarażających ich na dodatkowe cierpienia.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.³⁾

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *W. Olejniczak*

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju, dopuszczalnych metod uśmiercania zwierząt stosownie do gatunku oraz organów uprawnionych do kontroli działalności osób, które zawodowo trudnią się ubojem zwierząt lub dokonują uboju w ramach działalności hodowlanej bądź gospodarczej (Dz. U. Nr 47, poz. 469), które na podstawie art. 6 ustawy z dnia 6 czerwca 2002 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt (Dz. U. Nr 135, poz. 1141) utraciło moc z dniem 29 września 2003 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi z dnia 2 kwietnia 2004 r. (poz. 643)

Załącznik nr 1**SPOSÓB POSTĘPOWANIA ZE ZWIERZĘTAMI, KTÓRYCH NIE UŚMIERCA SIĘ
BEZPOŚREDNIO PO DOSTARCZENIU DO UBOJNI**

1. Zwierzęta dostarczone do ubojni:
 - 1) wyładowuje się niezwłocznie przy użyciu odpowiedniego sprzętu i urządzeń służących do wyładunku zwierząt ze środków transportu;
 - 2) chroni się przed działaniem warunków atmosferycznych oraz zapewnia odpowiednią wentylację — w przypadku gdy oczekiwanie na wyładunek jest konieczne;
 - 3) schładza się przez zastosowanie odpowiednich środków — w przypadku ich przegrzania spowodowanego wysoką temperaturą i dużą wilgotnością powietrza;
 - 4) przetrzymuje się oddzielnie — w przypadku gdy ich gatunek, płeć, wiek lub różne miejsca pochodzenia mogą powodować wzajemne ranienie;
 - 5) poddaje się kontroli 2 razy dziennie, jeżeli są przetrzymywane; kontrola obejmuje sprawdzenie kondycji i stanu zdrowia zwierząt.
2. Zwierzęta i oseski, które doznały urazów w czasie transportu lub w ubojni, poddaje się niezwłocznie ubojowi; jeżeli jest to niemożliwe, oddziela się je i ubija przed upływem 2 godzin.
3. Zwierzęta dostarczone do ubojni niezdolne do samodzielnego poruszania się:
 - 1) nie powinny być przeciągane na stanowisko ubojowe;
 - 2) uśmierca się w miejscu, w którym się znajdują;
 - 3) uśmierca się na stanowisku ubojowym — w przypadku gdy mogą być przewiezione na miejsce przy użyciu wózka lub platformy, a ich transport do miejsca uboju nie spowoduje niepotrzebnych cierpień.
4. Zwierzęta niepoddane ubojowi niezwłocznie po przybyciu do ubojni przetrzymuje się w:
 - 1) zagrodach i pomieszczeniach, zapewniających ich ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, które wyposaża się w:
 - a) podłozę lub podłogi minimalizujące ryzyko upadku i niepowodujące urazów — w przypadku kontaktu z nimi,
 - b) wentylację, przy czym w przypadku wentylacji mechanicznej instaluje się dodatkowe urządzenia wspomagające w razie jej awarii,
 - c) sztuczne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli zwierząt o każdej porze oraz przenośne oświetlenie wspomagające,
 - d) urządzenia do wiązania zwierząt,
 - e) materiały służące jako ściółka dla przetrzymywanych zwierząt;
 - 2) polowych miejscach przetrzymywania nieposiadających naturalnej osłony, w których zapewnia się zwierzętom ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi oraz utrzymuje się je w stanie nienarażającym na zagrożenia fizyczne, chemiczne lub inne wpływające niekorzystnie na ich zdrowie.
5. Zwierzętom przetrzymywanym po wyładunku w ubojni zapewnia się stały dostęp do wody dostarczanej przez urządzenia służące do pojenia zwierząt.
6. Zwierzęta karmi się w 12 godzin po wyładunku, a następnie podaje pokarm w ilości i czasie dostosowanym do ich gatunku.
7. Zwierzęta przebywające w ubojni powyżej 12 godzin:
 - 1) przetrzymuje się w legowiskach, w których można je uwiązać;
 - 2) nieuwiązane, karmi się w taki sposób, aby mogły jeść, nie przeszkadzając sobie wzajemnie.
8. Niedopuszczalne jest rzucanie i przewracanie pojemników i kontenerów ze zwierzętami.
9. Pojemniki i kontenery wyładowuje się i załadowuje poziomo — czynności te wykonuje się przy użyciu urządzeń mechanicznych, jeżeli jest to możliwe.
10. Pojemniki i kontenery z perforowanym lub ruchomym dnem wyładowuje się w sposób uniemożliwiający zranienie zwierząt; jeżeli to konieczne zwierzęta wyładowuje się pojedynczo.
11. Zwierzęta wyładowane z pojemników, przetrzymywane w ubojni, poi się i karmi w sposób określony w ust. 5 i 6.

Załącznik nr 2

SZCZEGÓŁOWE SPOSOBY STOSOWANIA URZĄDZEŃ I METOD DO OGŁUSZANIA ZWIERZĄT

I. Pistolet bolcowy

1. Pistolet bolcowy ustawia się w pozycji zapewniającej uszkodzenie kory mózgowej przez trzpień.

2. Niedozwolone jest w przypadku bydła wykonanie strzału w okolicę potyliczną.

3. Strzał wykonuje się, w przypadku owiec i kóz mających rogi, za podstawą rogów (potyllica) w kierunku nasady języka, a u bezrogich — w najwyższy punkt czaszki (ciemię) w kierunku zgodnym z płaszczyzną przecinającą kąty zuchwy.

4. Po każdym strzale kontroluje się prawidłowe działanie mechanizmu cofającego trzpień; w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania mechanizmu nie używa się go do czasu naprawienia.

5. W przypadku naprawy lub wymiany pistoletu bolcowego zapewnia się sprzęt rezerwowy.

II. Urządzenie udarowe

1. Stosując urządzenie udarowe:

- 1) używa się wyłącznie przyrządów mechanicznych wymierzonych w czaszkę;
- 2) używa się naboju o sile zalecanej przez producenta;
- 3) przykłada się przyrząd do głowy zwierzęcia w taki sposób, aby je ogłuszyć bez złamania kości czaszki.

2. Przy każdym użyciu kontroluje się prawidłowe ustawienie urządzenia.

III. Pałka do ogłuszania

Ogłuszenia dokonuje się w sposób powodujący niezwłoczną utratę przytomności zwierzęcia trwającą do jego śmierci.

IV. Elektronarkoza

1. W przypadku zwierząt ogłuszanych pojedynczo:

- 1) elektrody przykłada się w sposób zapewniający przepływ prądu przez mózg; miejsca przyłożenia elektrod strzyże się lub zwilża;
- 2) używa się urządzeń sprzężonych z urządzeniem:
 - a) mierzącym opór elektryczny ciała zwierzęcia oraz zapobiegającym aplikacji prądu o parametrach poniżej poziomu wymaganego do skutecznego ogłuszenia,
 - b) akustycznym lub wizualnym wskazującym czas aplikacji prądu,
 - c) wskazującym napięcie i natężenie pod obciążeniem, umieszczonym w sposób widoczny dla obsługującego.

2. W przypadku wodnej kąpieli ogłuszającej u drobiu:

- 1) poziom wody w zbiorniku powinien zapewniać zanurzenie głowy ptaka;

2) stosuje się prąd o natężeniu wynoszącym co najmniej:

- a) 0,15 A przez 4 sekundy — w przypadku indyków,
- b) 0,13 A przez 6 sekund — w przypadku kaczek i gęsi,
- c) 0,12 A przez 4 sekundy — w przypadku drobiu z gatunku kura domowa,
- d) 0,06 A przez 4 sekundy — w przypadku przepiórek

— a w przypadku zastosowania wyższego od podanego natężenia prądu powinna nastąpić natychmiastowa utrata przez zwierzęta świadomości trwająca do czasu stwierdzenia ich śmierci;

3) zapewnia się napięcie prądu wystarczające do wytworzenia mocy powodującej skuteczne ogłuszenie każdego z ptaków — w przypadku ich grupowego ogłuszania;

4) kontroluje się prawidłowość przepływu prądu oraz połączeń elektrycznych, w tym połączeń i nawilżenia pęt mocujących nogi ptaków;

5) używa się zbiorników do kąpieli, których rozmiary i głębokość jest dostosowana do gatunku ptaków;

6) nie dopuszcza się do przepiętowania zbiorników;

7) elektroda na dnie zbiornika powinna być położona na całej jego długości.

3. Zapewnia się ręczne wspomaganie wykonywanych automatycznie czynności, jeżeli jest to konieczne.

V. Dwutlenek węgla

1. Stosując dwutlenek węgla, zapewnia się:

- 1) co najmniej 70 % koncentrację dwutlenku węgla w komorze do ogłuszania świń;
- 2) komorę oraz mechanizm przenoszący zwierzęta do niej; komora powinna być zaprojektowana, wykonana i utrzymywana w sposób zapobiegający zranieniu świń, ścisaniu ich klatek piersiowych oraz umożliwiającą zwierzętom pozostawanie w pozycji stojącej do czasu utraty świadomości;
- 3) wystarczające oświetlenie komory i mechanizmu przenoszącego zwierzęta do niej tak, aby świniom mogły widzieć otoczenie i siebie wzajemnie;
- 4) wyposażenie komory w urządzenie dokonujące pomiaru koncentracji gazu oraz alarmujące za pomocą sygnałów akustycznych i wizualnych spadek jego koncentracji poniżej wymaganego poziomu;
- 5) aby świniom przed wprowadzeniem do komory były umieszczone w zagrodach i kontenerach, w których mogą się nawzajem widzieć, a następnie przeprowadza się je do komory przed upływem 30 sekund od wejścia do urządzenia;
- 6) przeprowadzenie zwierząt do miejsca maksymalnego stężenia gazu.

Załącznik nr 3

SZCZEGÓŁOWE SPOSOBY STOSOWANIA URZĄDZEŃ I METOD UŚMIERCANIA ZWIERZĄT

1. Broń palną stosuje się do:
 - 1) uśmiercania zwierząt kopytnych w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt;
 - 2) zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka oraz jeleni i danieli utrzymywanych w warunkach fermowych po spełnieniu warunków określonych w przepisach odrębnych.
2. Do porażenia prądem elektrycznym lub dwutlenkiem węgla stosuje się odpowiednio wymagania określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia w części IV i V, przy czym:
 - 1) prąd powinien przepływać przez serce do czasu zatrzymania krążenia i śmierci zwierzęcia;
 - 2) zwierzęta przebywają w komorze wypełnionej dwutlenkiem węgla do czasu stwierdzenia ich śmierci.
3. Stosując komorę próżniową:
 - 1) zwierzęta umieszcza się w hermetycznej komorze, w której próżnia jest osiągnięta przy użyciu pompy elektrycznej;
 - 2) utrzymuje się próżnię do śmierci zwierząt;
 - 3) zwierzęta dostarczone do uboju oraz trzymane w kontenerach umieszcza się wraz z tymi kontenerami w komorze przystosowanej do tego celu.
4. Obcięcie głowy i złamanie karku stosuje się do uśmiercania drobiu.

Załącznik nr 4

SZCZEGÓŁOWE SPOSOBY STOSOWANIA URZĄDZEŃ I METOD UŚMIERCANIA ZWIERZĄT FUTERKOWYCH

1. Zwierzęta futerkowe uśmierca się przez zastosowanie:
 - 1) urządzenia bolcowego penetrującego, ustawionego w sposób pozwalający na uszkodzenie kory mózgowej, przy czym po ogtuszeniu zwierzęta niezwłocznie wykrwawia się;
 - 2) środka znieczulającego w dawce powodującej natychmiastową utratę świadomości, a następnie śmierć;
 - 3) porażenia prądem elektrycznym powodującego zatrzymanie akcji serca, przy czym elektrody przykładają się w sposób umożliwiający przepływ prądu bezpośrednio przez mózg i serce; w przypadku lisów, jeżeli elektrody przykładają się do nosa i odbytu, stosuje się prąd o natężeniu wynoszącym 0,3 A przez co najmniej 3 sekundy;
 - 4) tlenu węgla lub dwutlenku węgla, przy czym:
 - a) komora, w której zwierzęta są poddawane działaniu gazu, powinna być zaprojektowana, wykonana i utrzymywana w sposób zapobiegający powstawaniu urazów u zwierząt oraz zapewniający możliwość ich obserwacji,
 - b) stosuje się stężenie gazu powodujące niezwłoczną utratę świadomości i śmierć zwierzęcia; uśmiercanie rozpoczyna się, gdy w komorze zawartość gazu, dostarczanego ze 100 % źródła, wynosi co najmniej 1 % objętości dla tlenu węgla,
 - c) tlenek węgla produkowany przez przystosowany do tego celu silnik spalinowy może być stosowany wyłącznie u łasicowatych i szynszyli, po schłodzeniu i przefiltrowaniu oraz gdy jest wolny od drażniących substancji lub gazów; zwierząt nie umieszcza się w komorach przed osiągnięciem 1 % stężenia gazu,
 - d) wdychany gaz powoduje u zwierząt głębokie znieczulenie, a następnie śmierć,
 - e) zwierzęta pozostają w komorze do czasu stwierdzenia ich śmierci;
 - 5) dwutlenku węgla — w przypadku łasicowatych i szynszyli;
 - 6) chloroformu — w przypadku szynszyli, przy czym:
 - a) komora powinna być zaprojektowana, wykonana i utrzymywana w sposób uniemożliwiający powstawanie urazów i pozwalający na obserwację zwierząt,
 - b) zwierzęta umieszcza się w komorze, gdy występuje w niej nasycony związek chloroformu z powietrzem,
 - c) wdychany gaz powoduje głębokie znieczulenie, a następnie śmierć zwierzęcia,
 - d) zwierzęta pozostają w komorze do czasu stwierdzenia ich śmierci.